



NEDERLANDS / LANDS TAAL



V.U.: Johan Boodts, Kuiperstraat 66 te 9100 Sint-Niklaas - e-postadres: nederlandslandstaal@vwb.vlaanderen

'De tael is gansch het Volk'

Prudens van Duyse (1804 – 1859)

Als zelfs de website van het Grondwettelijk Hof de taalwet schendt



Joris Snaet

Proximus mag eigenlijk niet in het Engels vergaderen, de inlichtingen-diensten kunnen in theorie geen Russischtaligen aanwerven en mypension.be is onwettig. Hebben de Belgische taalwetten, een eeuw oud, nood aan een update?

Matthias Verbergt

'De taalwetten zijn achterhaald. Ze beantwoorden niet meer aan de - sociologische realiteit. Geen enkele gemeente respecteert ze nog, dat is onmogelijk.' Het pleidooi van Olivier Maingain, burgemeester van Sint-Lambrechts-Woluwe, maandag in *La Libre Belgique* verbaasde niet: Maingain is ex-voorzitter van Défi (het vroegere radicaal-Franstalige FDF). Toch zijn velen het met de eerste zin van zijn betoog eens.

'Als ik beroemd zou willen worden, dan kan ik via de Raad van State Proximus in duigen laten vallen', grapt Emmanuel Vandenbossche, professor grondwettelijk recht (VUB) en voorzitter van de Vaste Commissie Taaltoezicht (VCT), regelmatig bij voordrachten.

De besluitvorming aan de top van Proximus gebeurt in het Engels. Maar Proximus valt als autonoom overheidsbedrijf onder de bestuurstaalwet en mag daarom in principe alleen in de landstalen functioneren. Ook zouden de leidinggevende functies gelijk verdeeld moeten zijn tussen Frans- en - Nederlandstaligen. Hetzelfde geldt voor Bpost, de NMBS of Skeyes (dat het luchtverkeer regelt).

Alleen een beperkt aantal gemeenten dat erkend is als toeristisch centrum, mag toeristische informatie in andere talen verspreiden.

In 1921 koos België voor een strikt territorialiteitsbeginsel: contacten tussen overheid en burger vinden plaats in de taal van het taalgebied waar de dienst ligt. De honderdste verjaardag is morgen aan de KU Leuven onderwerp van een conferentie. In de jaren 60 werd het principe, dat de basis van het Belgische federalisme vormt, verankerd met drie eentalige - gebieden (Vlaanderen, Wallonië en Duitstalig België) en het tweetalige Brussel. Sindsdien wijzigden de regels nauwelijks. 'De fundamenteen moeten blijven staan, maar de taalwetten moeten gemoderniseerd worden', zegt Vandenbossche. Vandaag worden ze haast vaker niet dan wel nageleefd. Gevangenissen in Vlaanderen mogen bijvoorbeeld in theorie - alleen in het Nederlands communiceren met gedetineerden, terwijl er honderden Franstaligen en nog meer anderstaligen huizen.

Verengelsing

De internationalisering treft niet alleen de strikte regels die overheidsbedrijven moeten volgen.

Erkenningsnummer P 209916

JAARGANG 32
NUMMER 5
JUNI 2022

maandelijkse uitgave
verschijnt niet in januari en in juli

De volledige ploeg:

Karel Adams
Herman Keersmaekers
Johan Boodts
Michel Roelens (opmaak)
Mieke Govaert
Marijke Van Hoecke
Wim De Wit
Marc Joris

Nieuwe Acties

Pag. 3: Bozar - Alpro - Dad
Pag. 4: Changin place - Kask

Lezers schrijven

Pagina 4

De Taalgrabbelton

Pagina 8

Geschiedenis

Pagina 10

Bij de aanwerving of promotie van werknemers door overheden mag in principe geen andere taal dan de landstalen een criterium vormen. Zo heeft de militaire inlichtingendienst ADIV geen wettelijke basis om Russisch- of Arabischsprekenden aan te werven.

Ondanks het doel om Europese concurrentie te stimuleren, mogen overheidsopdrachten niet (alleen) in het Engels verspreid worden. Alleen een beperkt aantal gemeenten dat erkend is als toeristisch centrum, mag toeristische informatie in andere talen verspreiden, en dan nog alleen als de boodschap ook in de drie landstalen beschikbaar is.

In 2020 voldeed in de Brusselse gemeenten slechts 14 procent van de contractuele aanwervingen aan de bestuurstaalwet.

De verengelsing vertaalt zich ook in de domeinnamen van allerlei overheidsdiensten, zoals mypension.be of zelfs de portaalsite van de federale overheid belgium.be. Volgens de letter van de wet is het gebruik van die Engelse url's onwettig. Zelfs het Grondwettelijk Hof, dat toeziet op de grondwettigheid van wetten, begaat met zijn website const-court.be (van het Engelse *constitutional court*) in principe een inbreuk.

Dezelfde rigiditeit is er voor het onderwijs of ook de communicatie van gemeenten met bewoners. De plannen van Schaarbeek om bewoners in het Engels te helpen, zijn illegaal. Ook tegen nieuwkomers mag in principe alleen de bestuurstaal gebruikt worden, en ook geen andere landstaal.

Het Brusselse probleem

De bestuurstaalwet legt allerlei regels op om de Nederlandstalige minderheid in Brussel te beschermen. Wie voor de overheid werkt, behalve arbeiders, moet een bepaalde kennis hebben van de tweede taal. Voor leidinggevenden ligt die vereiste hoger. De VCT behandelt vaak klachten van Nederlandstaligen die door Brusselse ziekenhuizen of de politie niet geholpen kunnen worden.

• C'est comme ça in Brussel

Verder moet minstens een kwart van de medewerkers van Brusselse overheden uit Nederlandstaligen bestaan, bij leidinggevenden is dat zelfs de helft. Die vereiste blijft, zeker in de gemeenten, grotendeels dode letter. De (Nederlandstalige) vicegouverneur van Brussel schorst wekelijks tientallen benoemingen, maar de Brusselse regering zet die nooit om in vernietigingen.

In 2020 voldeed in de Brusselse gemeenten slechts 14 procent van de contractuele aanwervingen aan de bestuurstaalwet. Een aanpassing van de taalwetten ligt politiek uiterst gevoelig en vereist een tweederdemeerderheid en een meerderheid in elke taalgroep van de Kamer. Dat is alleen haalbaar binnen een breder akkoord over een nieuwe staatshervorming.

~~~~~

## Nieuwe woorden zijn een verrijking



In het parochieblad "Kerk en Leven" van 27 april 2022 verscheen een artikel "Staan er in de nieuwe editie van de Dikke Van Dale te veel Engelse woorden?" Dit artikel is geschreven door Ruud Hendrickx, voormalig taaladviseur van de VRT en tevens Vlaams hoofdredacteur van Van Dale Groot woordenboek van de Nederlands taal.

In onze taal zijn doorheen de jaren al heel wat Engelse woorden opgenomen. Veel van die woorden beschouwen we als

normaal: bv. camping, babysit enz. Geen probleem dus met de aanwezigheid van Engelstalige woorden, al hebben we liever dat het juiste Nederlandse woord wordt gebruikt, als dat bestaat!

Ruud Hendrickx ziet geen probleem met de aanwezigheid van vreemde woorden in onze taal, want nieuwe (Engelstalige) woorden zijn een verrijking voor onze taal! Blijkbaar komt het bij hem niet op om bij de opname van een Engels woord in onze taal toch even na te kijken of er wel degelijk een Nederlands woord bestaat dat dezelfde betekenis heeft.

We raden de redactie van de Dikke Van Dale aan om "de bescherming van de dynamiek en eigenheid van het Nederlands" als uitgangspunt te nemen.

## Johan Boodts

## BOZAR



 [info@vct-cpcl.be](mailto:info@vct-cpcl.be)



Contacteren maar.



## Changing place

Gelezen in de Zondag van 5 juni editie Meetjesland en hier verkort weergegeven.

In de zomer van 2021 ging De Panne in zee met het initiatief "Zon Zee Zorgeloos" van Inter (Private stichting Toegankelijk Vlaanderen). Op die manier kunnen mensen met een beperking genieten van een dagje aan zee. Strand en zee worden voor die mensen toegankelijk via aangepaste faciliteiten, een lovenswaardig initiatief. Vanwege het grote succes wil De Panne dit jaar nog meer inzetten op toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Vanaf deze zomer, en dit voor heel het jaar, kunnen mensen met een beperking, evenals jonge moeders die borstvoeding geven, gebruik maken van ruimtes op het strand, hier "changing place" genoemd, om zich om te kleden of te douchen.

Zoals gezegd een prima initiatief, maar waarom moet hier opnieuw de overbodige Engelse bewoording "changing place" voorrang krijgen op een duidelijke en mooie Nederlandstalige benaming?

Dat kan men De Panne duidelijk maken via

 Visit De Panne, Zeelaan 21 te 8660 De Panne

 058 42 18 18

 [visit@depanne.be](mailto:visit@depanne.be)

 [www.depanne.be/nl/praktisch](http://www.depanne.be/nl/praktisch)

## KASK

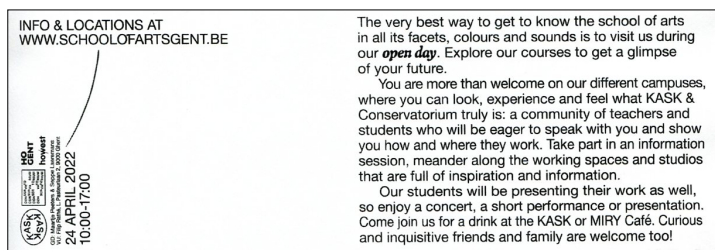


OPEN DAY

KASK & CONSERVATORIUM

Are we constantly performing  
everywhere we go,  
all the time?

24 APRIL 2022



INFO & LOCATIONS AT  
WWW.SCHOOLOFARTSGENT.BE

The very best way to get to know the school of arts in all its facets, colours and sounds is to visit us during our **open day**. Explore our courses to get a glimpse of your future.

You are more than welcome on our different campuses, where you can look, experience and feel what KASK & Conservatorium truly is: a community of teachers and students who will be eager to speak with you and show you how and where they work. Take part in an information session, meander along the working spaces and studios that are full of inspiration and information.

Our students will be presenting their work as well, so enjoy a concert, a short performance or presentation. Come join us for a drink at the KASK or MIRY Café. Curious and inquisitive friends and family are welcome too!

24 APRIL 2022  
10:00-17:00

Ergens in de goede Vlaamse stad Gent vonden we een uitnodiging voor een open dag van een school voor schone kunsten. Een school voor beginnende artiesten. Waarschijnlijk zijn die lieden vol internationale - zeg maar interstellair - ambities, want de uitnodiging was volledig in een zogezegde internationale taal opgesteld, gekend als "Het Engels". Net zoals de hedendaagse kunst voor de man in de straat ondoordringbaar moet zijn, is de tekst van de uitnodiging waarschijnlijk enkel bedoeld voor de ingewijden die er het belang van kunsten inzien. Nu ja, de gewone man in de straat deelt ergens wel in de vreugde als hij zijn belastingsaangifte invult, nodig om dergelijke fratsen mogelijk te maken.

 Filip Rathé, Pasteurlaan 2, 9000 Gent

 [schoolofarts@hogent.be](mailto:schoolofarts@hogent.be)

 09 243 36 00

## LEZERS SCHRIJVEN

### Action verfranst Brussel

Beste vrienden,

Ik was tijdens de middagpauze een boodschap gaan doen in de Action Elsensestweg nabij de Naamse Poort in Brussel.

Het viel mij op dat daar niets in het Nederlands was, noch de grote vaste aankondigingen (winkelindeling), noch de kleinere gelegenheidsmededelingen (bv. kortingen).

Aan de kassa kon het ook enkel in het Frans, het kassapersoneel kan geen Nederlands, ze doen ook geen moeite, spreken direct Frans wanneer je hen in het Nederlands aanspreekt; ze doen wel moeite om een soort gebrekkig Engels te babbelen wanneer ze in het Engels aangesproken worden.

In de Zeeman, een gelijkaardige winkel, ook van een Nederlandse keten, en vlak ernaast gelegen, is wel alles tweetalig, tot het meisje aan de kassa toe (met hoofddoek).

's Avonds heb ik via een invulkader mijn klacht naar Action gestuurd, met antwoord hierbij.

Vlaamse groet,

Dirk De Haes

Holsbeek

Geachte heer De Haes,

Wij vinden het vervelend dat u in onze filiaal in Brussel geen reclamemateriaal in het Nederlands kunt vinden en ze alleen Frans spreken.

Brussel ligt op de grens van Wallonië en het is de beslissing van de directie dat dit zo is en alles is in het Frans.

We bedanken u voor de genomen moeite om ons op de hoogte te stellen. Dit stelt ons in staat verder te verbeteren.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Zlatka

Afd. Klantenservice Action Service & Distributie

~~~~~

Plaatsnamen

Beste medewerkers,

Misschien hebben jullie ook deze weelderige magazine (d.i. van Found & Baker) in de bus gekregen. Toch is er iets dat me (en ongetwijfeld ook jullie) stoort. Vandaar mijn reactie. Tot nu toe heb ik "read" als antwoord ontvangen.

Met Vlaamse groeten.

Jean-Jacques.

Geachte heer, mevrouw,

In de Magazine N° 06 gaat het over "**IXELLES**" (p.5 en 45), "**RHODE-SAINT-GENESE**" (p. 8, 24 en 53), "**FOREST**" (p.16), "**UCCLE**" (p. 17, 27 en 68) en "**BRUXELLES**" (p.77). Zou het niet wenselijk zijn overeenkomstig het Nederlands taalgebied waar het drukwerk verspreid wordt, diezelfde plaatsen in het Nederlands te vermelden? Dank.

Met achtingsvolle groeten,

J.-J. Declercq (Aalter)

Geachte heer,

Dank voor uw terechte bemerking.

We zullen hiermee rekening houden.

Met vriendelijke groet,

Sophie Gheeraert



FOUND & BAKER

BRUSSEL | BRUGGE | GENT

Sophie Gheeraert

Bestuurder F&B Oost-Vlaanderen

M. [+32\(0\)475 56 07 78](tel:+320475560778)

E. sophie@found-baker.com

Kortrijksesteenweg 128
9830 Sint-Martens-Latem

T. [+32\(0\)9 330 60 00](tel:+32093306000)

www.foundandbaker.com

Accenta

Geachte redactie,

Mijn taalgrensdorp Herne krijgt regelmatig anderstalige reclame in de bus. Doorgaans komt deze vanuit het Waalse, een enkele keer uit Duits-België. Telkens stuur ik de afzender een hoffelijke brief, soms heeft mijn klacht succes maar soms ook bagger (vooral van immobiëlen en notarissen) als gevolg.

Dit keer was het een vastgoedkantoor uit eigen gemeente dat over de taalschreef ging! Vandaar mijn klachtmededeling die in plaatselijke media werd opgenomen. Ik sluit het bericht in. Het kantoor reageerde niet.

Proficiat met jullie webstek!

Beste groet vanuit het Pajottenland,

Maurits van Liedekerke
1540 Herne



Beste Godelieve,

(nvdr: Godelieve Deschuyffeleer van Editiepajot Herne/Bever/Edingen)

Denis Deneulin, Herman Vandormael en ik stuurden deze klachtbrief naar het plaatselijke Accentakantoor. De kantoorhouder antwoordde niet op onze brief, vandaar onze vraag om er alsnog via Editiepajot ruchtbaarheid aan te geven.

Gegroet,

Denis Deneulin,
Herman Vandormael,
Maurits van Liedekerke

Vastgoedkantoor gooit gemeente Herne terug in de tijd

Zestig jaar na de vastlegging van de taalgrens in België veroorlooft een immobiënkantoor zich nog tweetalige reclame te verspreiden in Herne. Niet alleen vanuit Herne/Hérinne (sic!) maar tevens vanuit de... Chaussée de Ninove!

Terwijl de gemeentelijke overheid van Herne sinds jaren alles in het werk stelt om anderstalige inwoners de taal van de regio aan te leren, draait een vastgoedkantoor de klok meer dan een halve eeuw terug! Totaal onbegrijpelijk als men weet dat Herne een gemeente in Vlaams-Brabant is met Nederlands als voertaal.

Op 23 mei 1973 gaven twee hooggewaardeerde auteurs – Stijn Streuvels en Herman Teirlinck – ons deze boodschap: *'Laat iedere Belg vrij uitgaan door het land en zich vestigen waar hij wil. Hij verlieze echter nooit uit het oog dat hij een onschendbaar taalgebied is binnengetreden, waar hij hoe dan ook, geen voorrechten voor heeft te doen gelden.'*

Waarom zou deze wijsheid van toen vandaag niet meer van tel zijn? Ook voor commerciële ondernemingen...

Als Vlaamse Brabanders en inwoners van Herne voelen wij ons door deze misplaatste reclameboodschap, die de taaleigenheid van onze gemeente straal negeert, zeer beledigd. Bovendien is de vraag groot of de middenstanders die in dit huis-aan-huisdrukwerk vermeld staan op de hoogte waren van deze anderstalige inbreng. Verontschuldigingen vanwege het vastgoedkantoor zijn dus meer dan welkom.

Denis Deneulin
Herman Vandormael
Maurits van Liedekerke

~~~~~

## Verengelsing, wat doet het er toe

Dilbeek, 25 april 2022

INGEZONDEN STUK

Betreft : Verengelsing, en wat doet het ertoe?

Geachte redactie,  
Geacht heer Boodts,

Een agressief "Angelsaksisch bombardement" sinds decennia dat geen respect heeft voor het Nederlands en onze prachtige cultuur verdraag ik slecht. We mogen letterlijk de negatieve media en platvloerse politici en bedrijven hiertoe niet naar de mond praten.

In de voorlaatste nieuwsbrief van de "Nederlandse Stichting Taalverdediging" las ik een passend advies van een bewogen taalverdediger om jaarlijks officieel een dag van het Nederlands te promoten en te organiseren als tegengewicht voor de duidelijke minachting voor onze taal.

Een luisterend oor voor deze uitdaging heb ik tot op heden nog niet gevonden in onze politieke cultuur. Jammer! Een gebrek aan lef en verantwoordelijkheid?

Wie trapt hiervoor het gaspedaal in bij Vlaams bewuste politici?

Jan De Schuytener

### Bruzz

Tot onze verwondering zagen we in het door Vlaanderen zwaar gesubsidieerde tijdschrift Bruzz van 13 en 20 april tweemaal en enkel een Franstalige advertentie voor hub.awards 2022. We kloegen dit aan bij de officiële Brusselse instantie die de advertentie opstelde (een Brussels agentschap voor bedrijfsondersteuning) en bij de hoofdredacteur van Bruzz. Van Bruzz kregen we tot nu toe geen antwoord, van de uitgevers van hub.awards gelukkig wel.

"Na onderzoek bleek dat het een fout was bij het versturen van het dossier naar de verkoopafdeling van Bruzz. Bruzz heeft de fout blijkbaar ook niet vóór de publicatie opgemerkt; in ieder geval werden wij niet vóór de perslancering op de hoogte gebracht.

Wij hebben dit onmiddellijk rechtgezet voor de publicatie van de advertentie in de editie van 4 mei.

Wij danken u dat u ons hiervan op de hoogte heeft gebracht."



### Herhalingsprik

"Je komt in aanmerking voor een nieuwe boostervaccinatie." Dit meldt me het Agentschap Zorg en Gezondheid.

Booster? De overgrote meerderheid van de senioren is niet vertrouwd met die vreemde term. Waarom niet herhalingsprik? Of klinkt dat niet geleerd genoeg?

Eens te meer blijkt dat het land bestuurd wordt door bewindvoerders en ambtenaren, die er weinig verstand van hebben om helder en voor iedereen verstaanbaar te communiceren.

Weinig verstand. Weinig respect.

Fons Van Holderbeke



## DE TAALGRABBELTON

### Bibliotheek Sint-Niklaas



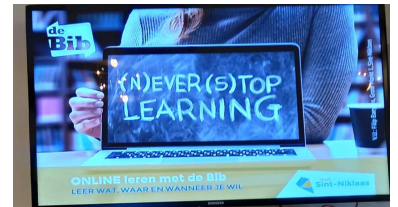
In de Bib van Sint-Niklaas staat een tentoonstelling opgesteld over Maurits COPPIETERS, met teksten volledig in het Engels!! Een tentoonstelling over een politicus van de Volksunie en oprichter van de VVB in het Engels in zijn geboortestad! Een goed voorbeeld van **taalracisme**! Het Nederlands is blijkbaar minderwaardig!

Wellicht wordt de verantwoordelijkheid ontkend, met als reden dat deze tentoonstelling is ontworpen door een Europese instelling. Uiteraard onzin, er is geen respect geëist voor het Nederlands en voor de bezoekers van de bib.

En ook dit nog, in de inkomhal lezen we wanneer deze Bib "closed" is en aan de ingang van de discotheek lezen we op het scherm "Never stop learning".

His legacy: the beloved politician from Flanders for a Europe of the Peoples  
2005-2020

Coppieters started his journey shortly after World War II, when he quickly emerged as a leading figure in the early years of the Flemish People's Movement. He worked tirelessly to re-interpret the traumas and hopes of the Flemings, to reconstruct the Flemish culture and national movement, and to give voice to widespread regional complaints. The charismatic speaker had the unique skill of articulating emotions that many of his supporters felt, and he carried this torch on his long journey of political projects, commitments and mandates until his final days.



### Burgerbeweging SMS – Stad Met Stijl

Eeklo, 19 april 2022.

Mijnheer de Voorzitter,

Ik lees in het SMS-krantje van maart 2022, hoe uw burgerbeweging het opneemt voor de armen, de zieken, de mensen met een beperking, de voetgangers, de fietsers, enz. Alle waardering daarvoor.

U bloklettert: VOOR alle EEKLONAREN. Maar vergeet u de honderden inwoners niet, die de blokletters SAVE THE DATE een vreemde eend in de bijt vinden?

Ons Nederlands is een zo veelzijdige en rijke taal, dat wij geen Engels nodig hebben om heel nauwkeurig mee te delen wat wij te zeggen hebben.

Met het verweer tegen het opdringerige Engels loopt er in Eeklo trouwens nog heel wat mank, nietwaar, mijn waarde Ledeganck?

Burgerbeweging Stad met Stijl, doe er iets aan.

Met oprechte groeten.

Fons Van Holderbeke

### E 5 mode

Een lezer die onlangs een aankoop deed in een winkel van E5 mode kreeg een mooie papieren boodschappen tas, met een knappe Nederlands slagzin met een knipoogje!

*Laat je niet in de zak zetten!*

Een goed voorbeeld voor die andere kledingketen C&A, die nog steeds overmatig gebruik blijft maken van het Engels!





## Nederlands voor anderstaligen

RANDOM ACTUA

### Op restaurant of in de winkel: "Praat Nederlands met anderstalige medewerkers"

Het Welzijnshuis van Sint-Niklaas spoort met een nieuwe campagne alle klanten van maatwerkbureau Den Azalee aan om Nederlands te praten met anderstalige medewerkers. "De werkvloer is de beste praktijkles", klinkt het. Tekst en foto: Bert Foubert

De medewerkers van maatwerkbureau Den Azalee zijn op heel wat fronten actief: in buurtrestaurant De Variant, de Kringwinkels en het fietspunt aan het station van Sint-Niklaas, om er maar een paar te noemen. Vaak gaat het om anderstalige mensen die het Nederlands (nog) niet helemaal onder de knie hebben. "De werkvloer van Den Azalee zijn het beste leslokaal om de taal te leren", ondervinden schepen voor Welzijn Sofie Heyrman en taalcoach Annelies Couvreur van het Welzijnshuis. "Niet alleen door het contact met collega's, maar vooral ook door de gesprekken met klanten. Dat zijn de beste praktijkleraren Nederlands. Met een nieuwe campagne willen we klanten stimuleren het gesprek met ons personeel altijd in het Nederlands aan te gaan. We merken dat er nog erg vaak wordt overgeschakeld naar het Engels of Frans als blijkt dat een medewerker onze taal nog niet helemaal meester is. Een gesprekje in het Nederlands aan de poort van één van onze Kringwinkels of bij het afrekenen of serveren in restaurant De Variant is niet alleen de beste leerschool, maar tovert ook een glimlach op hun gezicht."

De anderstalige medewerkers van Den Azalee dragen een pin waarop



'Ik werk aan mijn Nederlands' staat. Klanten krijgen een pin opgesteld met 'Ik praat mee'.

Nog een ander initiatief is dat van de 'Praatkameraad'. Ofwel vrijwilligers die bij het job-activeringstraject Taalspoor van het Welzijnshuis aan de slag zijn, en tijdens het werk praktijklessen Nederlands aan hun anderstalige collega's geven.

Als het goed is, zeggen we het ook! Een pluim!

In een mooi artikel in een plaatselijk weekblad in Sint-Niklaas worden de lezers aangeraden om steeds Nederlands te spreken met anderstaligen en niet over te schakelen naar het Engels!

Alleszins de juiste houding voor respect voor het Nederlands in Vlaanderen!

### Sprokkels

- Zondag 5 mei 2022 (Pinksteren): 10 uur eucharistieviering op Radio 1 (VRT) vanuit de Sint- Petrus-en-Pauluskerk in Oostende. Voorganger is de deken van Oostende. Het alom bekende "Veni Creator Spiritus" wordt in het Engels gezongen!!! Beschamend!!!
- Biljettenautomaten van Credit Agricole in Frankrijk: op het openingsscherm kan je de gewenste taal kiezen: Frans, Duits, Engels, Italiaans, Spaans, Pools, Chinees! De taal van het buurland, het Nederlands, kan je niet kiezen!

## Een vleugje geschiedenis en/of wetenswaardigheid...

### Het wonder van Edingen (slot)

H. Vandormael

### De taalgrensregeling van 1962

De 'taalgrensactie' van Flor Grammens (11) richtte zich in januari 1937 allereerst op Edingen: eentalig-Franse straatnaamborden werden overschilderd. Voor het stadsbestuur was dat de gedroomde gelegenheid! Op 25 juli had een betoging 'van eerherstel' plaats, met 10000 deelnemers, waarvan de meeste van buiten Edingen kwamen. Burgemeester Pierre Delannoy verplichtte de onderwijzers van de gemeentescholen, aan de manifestatie deel te nemen....

Het volgende jaar werd het nog erger. Op zondag 6 maart 1938 organiseerde Staf De Clercq (12) een optocht met zijn 'Grensbrigade'. De mannen trokken met trommels en klaroenen door de stad, en deelden tweetalige pamfletjes uit, waarin de onwettelijke toestanden in Edingen werden aangeklaagd. Onderweg werden zij door een bende, aangevoerd door het liberale gemeenteraadslid Leleux, uitgescholden en met glazen en flessen bekogeld.

Tijdens de volgende nacht richtte een vijftal onverlaten zich tegen hét symbool van het Vlaamse Edingen: de school van de broeders. Met een balk verbrijzelden zij de ruiten, forceerden een raam waarlangs zij binnendrongen om vernielingen aan te richten. Onder hen: Pierre en Auguste Delannoy, zonen van de burgemeester.

De volgende dag kwam het Parket uit Bergen ter plaatse. Leleux en de broers Delannoy werden aangehouden, en in de gevangenis van Bergen opgesloten. Na vier dagen werden zij vrijgelaten, en bij hun terugkomst in het station van Edingen met bloemen verwelkomd....Later werden zij wel veroordeeld tot betalen van de schade (13).

Volgens de telling van 1947:

481 Nederlandstaligen (10,86 %), waarvan 180 eentalig.

3491 Franstaligen (78,84 %), waarvan 1629 eentalig.

Op zeventien jaar was Edingen 'geëvolueerd' van Nederlandstalig, met een – sedert 1930 – 'beschermd' Franstalige minderheid, tot een Franstalige stad, waar nog een paar honderd Vlamingen woonden!

Volksvertegenwoordiger Daniël Deconinck verdedigde in de Kamercommissie de overgang van Edingen naar Brabant: *'Edingen is een traditioneel Vlaams stadje waar het toebehoren tot een Franstalige provincie, de verfranste burgerij en het onderwijs een toestand hebben geschapen van zeer verspreide tweetaligheid over de volkstaal heen. De algemeen verspreide volkse omgang is nog steeds het Vlaamse dialect van de streek, maar de culturele taal is Frans'*. Hij haalde ook scherp uit naar het stadsbestuur: *'In 1930 had Edingen 51% uitsluitend Vlaamssprekenden, doch het gemeentebestuur...deed moedwillig aan vervalsing, machtsmisbruik en samenspanning van ambtenaren, feiten die strafrechtelijk vervolgbaar zijn en waarvoor de vroegere burgemeester Delannoy in 1939 niet opnieuw in zijn ambt werd bevestigd door minister Devèze'* (14). Als argument haalde hij ook aan wat arrondissementscommissaris Gaillard van Nijvel al in 1940 had geschreven: *'La connaissance de la langue française s'est chez la plupart des enfants simplement superposée à la connaissance de la langue maternelle flamande par suite du séjour plus ou moins prolongé des élèves dans des classes françaises. Ces élèves auraient donc du à l'origine dans des classes flamandes'*.

Het mocht niet baten: de onwil van het gemeentebestuur en de regelrechte intimidatie die tot de verbluffende 'evolutie' hadden geleid, werden beloofd: Edingen werd een Franstalige stad in Henegouwen, met faciliteiten voor de Vlamingen.

Het 'wonder van Edingen' was een feit. En, voor de 'petite histoire': enkele jaren later werd de *Grand' Place/Grote Markt* omgedoopt tot *Grand' Place Pierre Delannoy*. Meer recent werd aan de gevel van het stadhuis een gedenkplaat onthuld:

*Cette place porte le nom de  
Pierre Delannoy  
Bourgmestre de la Ville de  
1905-1955*

'Pour les Flamands la même chose' staat er net niet bij. Ja, incivisme is soms lonend.

(11) Flor Grammens (1899-1985), maakte als onderwijzer in Ronse kennis met de verkeerde taaltoestanden, en ondernam zijn 'taalgrensactie', waarbij onwettige straatnaamborden en officiële aanduidingen werden overschilderd. Herhaalde malen aangehouden, werd hij in 1939 volksvertegenwoordiger voor het VNV.

(12) Staf De Clercq (1884-1942), onderwijzersdiploma aan de *Ecole Normale Agrée d'Instituteurs* in Edingen, in 1914 oorlogsvrijwilliger, medestichter van het VNV, volksvertegenwoordiger.

(13) Over de perikelen van de broedersschool, zie: BLADT, J., *De broedersschool te Edingen 1851-1951*, in *Het Oude Land van Edingen en Omliggende*, jg. XII, 1984, nr. 1, 1-20, nr. 2, 116-133, nr. 3, 188-205, nr. 4, 252-274.

(14) Albert Devèze (1881-1959), liberaal gemeenteraadslid in Schaarbeek en Elsene, volksvertegenwoordiger voor Brussel en Verviers, verscheidene malen minister (Landsverdediging, Binnenlandse Zaken, Economische Zaken).

~~~~~

In juli leggen we even de riem af om in augustus er opnieuw de beuk in te gooien. We hopen en verwachten dat onze lezers eveneens opnieuw meedoen. Het is immers steeds motiverend om reacties te krijgen.
Wij wensen iedereen een deugddoende vakantie toe.